

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s člansrino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Uvrstitev učiteljstva z ozirom na osnovne in položajne plače ter stanarino po novih predpisih.

(Po uradniškem zakonu z dne 31. jul. 1923 in uredbi o razvrstitvi z dne 1. nov. 1923 in dop. z dne 7. nov. 1923.)

II. kategorija.

(Za učiteljstvo in vrtarice z maturo na učiteljski — čl. 6. ur. zak.)

Službeno leto	Osnovna plača Din	Položajna plača Din	Stanarina Din	Skupaj Din	10% dodatek po čl. 7 ur. z. strel. učit. Din	Opomba:
1.	3.000	1.920	1.200	6.120	—	5. skupina: Ostali učitelji, pripravniki.
2.	"	"	"	"	"	
3.	"	"	"	"	"	
4.	3.720	2.640	"	7.560	+756	4. skupina: Pisarji, učitelji in otroške vrtarice z učiteljsko kvalifikacijo, vsi s tremi in več leti aktivne državne službe.
5.	"	"	"	"	"	
6.	"	"	1.500	8.580	+858	
7.	4.440	"	"	"	"	3. skupina: Tajniki 70%. Učitelji narodnih šol, otroške vrtarice z učiteljsko kvalifikacijo, učitelji večini na srednjih ali njim enakih šolah. Učitelji na univerzi (člen 7. zakona o uradnikih). Vsi v tej skupini zgoraj navedeni, razen tajnikov, z osmimi ali več leti aktivne državne službe. Pomočnik urednika „Službenih Novin“ (člen 8. zak. o uradnikih).
8.	"	3.800	"	9.540	+954	
9.	"	"	"	10.260	+1026	
10.	5.160	"	"	"	"	2. skupina: Tajniki ministrstva 30%. Učitelji in otroške vrtarice z učiteljsko kvalifikacijo, učitelji srednjih ali njim enakih šol, učitelji na univerzah (člen 7. zakona o uradnikih), vsi s 14 ali več leti aktivne državne službe. Kartografi na univerzi (člen 7. zakona o uradnikih). Šolski nadzorniki z 12 službenimi leti; glavni faktor državne tiskarne.
11.	"	"	"	"	"	
12.	"	"	"	10.980	+1098	
13.	5.880	"	"	"	"	1. skupina: Šefi odsekov in referenti pri ministrstvu. Šefi odsekov pri oddelkih za prosveto pri pokrajinskih upravah in oblastnih (županijskih, okrožnih) uradih. Okrajni (sreski) šolski nadzorniki s 15 in več leti aktivne državne službe. Učitelji in otroške vrtarice z učiteljsko kvalifikacijo, upravniški višjih narodnih šol, učitelji večini na srednjih ali njim enakih šolah, vsi z 20 in več leti aktivne državne službe, Glavni arhivar ministrstva. Urednik „Službenih Novin“.
14.	"	4.800	"	12.180	+1218	
15.	6.600	"	1.800	13.200	+1320	
16.	"	"	"	"	"	1. skupina: Šefi odsekov in referenti pri ministrstvu. Šefi odsekov pri oddelkih za prosveto pri pokrajinskih upravah in oblastnih (županijskih, okrožnih) uradih. Okrajni (sreski) šolski nadzorniki s 15 in več leti aktivne državne službe. Učitelji in otroške vrtarice z učiteljsko kvalifikacijo, upravniški višjih narodnih šol, učitelji večini na srednjih ali njim enakih šolah, vsi z 20 in več leti aktivne državne službe, Glavni arhivar ministrstva. Urednik „Službenih Novin“.
17.	"	"	"	"	"	
18.	"	"	"	13.920	+1392	
19.	7.320	"	"	"	"	1. skupina: Šefi odsekov in referenti pri ministrstvu. Šefi odsekov pri oddelkih za prosveto pri pokrajinskih upravah in oblastnih (županijskih, okrožnih) uradih. Okrajni (sreski) šolski nadzorniki s 15 in več leti aktivne državne službe. Učitelji in otroške vrtarice z učiteljsko kvalifikacijo, upravniški višjih narodnih šol, učitelji večini na srednjih ali njim enakih šolah, vsi z 20 in več leti aktivne državne službe, Glavni arhivar ministrstva. Urednik „Službenih Novin“.
20.	"	6.600	"	15.720	+1572	
21.	8.280	"	"	16.680	+1668	
22.	"	"	"	"	"	1. skupina: Šefi odsekov in referenti pri ministrstvu. Šefi odsekov pri oddelkih za prosveto pri pokrajinskih upravah in oblastnih (županijskih, okrožnih) uradih. Okrajni (sreski) šolski nadzorniki s 15 in več leti aktivne državne službe. Učitelji in otroške vrtarice z učiteljsko kvalifikacijo, upravniški višjih narodnih šol, učitelji večini na srednjih ali njim enakih šolah, vsi z 20 in več leti aktivne državne službe, Glavni arhivar ministrstva. Urednik „Službenih Novin“.
23.	"	"	"	"	"	
24.	9.240	"	"	17.640	+1764	
25.	"	"	"	"	"	1. skupina: Šefi odsekov in referenti pri ministrstvu. Šefi odsekov pri oddelkih za prosveto pri pokrajinskih upravah in oblastnih (županijskih, okrožnih) uradih. Okrajni (sreski) šolski nadzorniki s 15 in več leti aktivne državne službe. Učitelji in otroške vrtarice z učiteljsko kvalifikacijo, upravniški višjih narodnih šol, učitelji večini na srednjih ali njim enakih šolah, vsi z 20 in več leti aktivne državne službe, Glavni arhivar ministrstva. Urednik „Službenih Novin“.
26.	"	"	"	"	"	
27.	"	"	"	18.840	+1884	
28.	10.440	"	"	"	"	1. skupina: Šefi odsekov in referenti pri ministrstvu. Šefi odsekov pri oddelkih za prosveto pri pokrajinskih upravah in oblastnih (županijskih, okrožnih) uradih. Okrajni (sreski) šolski nadzorniki s 15 in več leti aktivne državne službe. Učitelji in otroške vrtarice z učiteljsko kvalifikacijo, upravniški višjih narodnih šol, učitelji večini na srednjih ali njim enakih šolah, vsi z 20 in več leti aktivne državne službe, Glavni arhivar ministrstva. Urednik „Službenih Novin“.
29.	"	"	"	"	"	
30.	"	"	"	20.406	+2040	
31.	+ 1.566	"	"	"	"	1. skupina: Šefi odsekov in referenti pri ministrstvu. Šefi odsekov pri oddelkih za prosveto pri pokrajinskih upravah in oblastnih (županijskih, okrožnih) uradih. Okrajni (sreski) šolski nadzorniki s 15 in več leti aktivne državne službe. Učitelji in otroške vrtarice z učiteljsko kvalifikacijo, upravniški višjih narodnih šol, učitelji večini na srednjih ali njim enakih šolah, vsi z 20 in več leti aktivne državne službe, Glavni arhivar ministrstva. Urednik „Službenih Novin“.
32.	l. j. 15 ^u po čl. 31. ur. zak.	"	"	"	"	

V krajih kjer so cene stanovanj izredno visoke, se zvišuje redna stanarina za 30% v I. razr., za 20% v II. razr., za 10% v III. razredu. (Čl. 37. zak.) Opomba: te uredbe še ni! Samci in vdovci brez otrok imajo pravico samo do 75% redne ali zvišane stanarine (Čl. 38. ur. z.) Začasni službenec dobi le 60% položajne plače. (Čl. 44. ur. zak.) Naturalna stanovanja se vračunajo (Čl. 39. urad. zak.) Za vsakega otroka se dobiva posebna doklada: do 6. let 360 Din, do 12. let 600 Din, nadalje po 960 Din letno. (Čl. 41. urad. zak.) Pod člen 7. urad. zak. spadajo učitelji višjih narodnih (meščanskih) šol. (Čl. 12. uredbe.) Tabelarične preglede drugih skupin prinesemo v prihodnje, kadar dobimo povsem točne podatke o razvrstitvi.

Delo UJU za naše gmotne zadeve.

Predsedstvo UJU je takoj, ko je doznalo za Uredbo o razvrstitvi uradništva po novem uradniškem zakonu in ko je zaznalo, da se mislijo draginjske doklade znižati, započelo akcijo v obeh smereh. Delegat na uradniškem sestanku, katere-

ga resolucije so že znane iz dnevnega časopisa, je bil predsednik UJU tov. Milutin Stanković, ki je bil tudi izvoljen v eksekutivni odbor.

Pov. UJU v Ljubljani je odposlalo Glavnemu Odboru UJU v Beogradu svo-

je zahteve in stališče, t. j. glede uvrstitve po novi uredbi in podrobno stališče glede uredbe o draginjskih dokladah.

Izvršilni Odbor UJU je v obeh zadevah že posredoval pri ministru prosvete, ministru pravde in ministru financ.

Izvršilni odbor je predložil vsem tem ministrom poseben memorandum.

Pri g. ministru financ

je predložil zahteve finančnega značaja. Predvsem one načelne zahteve, ki so navedene v zadnji uradniški resoluciji, in to: da se dosedanje draginjske doklade ne znižajo; da se iz kredita 200 milijonov dinarjev izplača takoj na račun vsota v višini enomesečne plače; da se poročnim učiteljicam da polne dnevnice; stanarina (drag.) naj se prizna tudi zvaničnikom in slugam; maksimiranje je ukiniti; upokojevcem naj se zvišajo draginjske doklade za 100%; vse penzije vpokojevcem je prevesti na dinarje; v pragmatiki je korrigirati že potom finančnega zakona člene 234., 239. in 240.

Pri g. ministru pravde

je predložil zahteve pravnega značaja. Zahteva se glasi: da se uvrste v Uredbo tudi učiteljice ženskih ročnih del v Sloveniji, ki so iz Uredbe popolnoma izostale, njihovi kvalifikaciji odgovarjajoče; da se uvrste učitelji za gluhonemo, slepo in imbec. deco, ki imajo poleg redne izobrazbe strokovne tečaje z izpiti po členu 12. Uredbe; da se uvrste zabavilje sorazmerno z drugim uradništvom enake kvalifikacije, ker so v tem oziru sedaj nekatere skupine zastopljene.

Pri g. ministru prosvete

je bila predložena spomenica, ki vsebuje vse te zahteve in aktualna vprašanja.

G. ministra prosvete je posetil ves Izvršilni Odbor UJU.

G. minister je obljubil se zavzeti in podpirati vse zahteve gmotnega značaja

in je priznal upravičenost pravnih zahtev glede izpuščenih in zastopanih skupin v Uredbi. Obljubil je, da se jih uvrsti v duhu zakona.

Izvršilni odbor je informiral g. ministra o kongresu jugoslovenskega in češkoslovaškega učiteljstva v Bratislavi, o čemer smo poročali v zadnjem »Učiteljskem Tovarišu«. G. minister je soglašal in je odobral namero kongresa ter je obljubil državno pomoč za kongres in šolsko razstavo.

Glede zakona o narodnih šolah je pripomnil g. minister, da je izvršil pregled zakonskega projekta, ki ga je izdelal Glavni Prosvetni Svet. Odredil je, da se unesejo v projekt tudi materialne in pravne zadeve v smislu uradniškega zakona in uredbe o razvrstitvi, kakor je to v srednješolskem zakonu. Po izvrstitvi tega posla bo zakonski načrt predložen narodni skupščini.

Glede višjih in okrajnih šolskih nadzornikov, kakor tudi ravnateljev in profesorjev učiteljskih, ki so vzeti iz vrst učiteljstva, je predložilo UJU ministru prosvete in pravde posebno spomenico radi pravičnega uvrščenja v kategorije in grupe po novi Uredbi.

Med tekoče zadeve spada še uvrstitev učiteljstva v obmejnih krajih in še druge zadeve, ki so odprte s pravilniki in uredbami k uradniškemu zakonu. Kakor doznavamo, je pokrajinska prosvetna uprava odposlala tozadevni predlog v Beograd in se je tudi s strani UJU storilo potrebne korake, vendar definitivnih odločitev v tem pogledu še ni.

Prosimo društva in posameznike, da nemudoma predložijo poverjenstvu predloge glede odprtih vprašanj v uradniškem zakonu in glede razvrstitve po zadnji uredbi — kaj naj bi se še dopolnilo potom zakona o narodnih šolah in korrigiralo potom uredb. —k.

Analfabeti tečaji za nepismene vojake.

Mnogo se je že pisalo o velikem številu nepismenih v naši državi, toda za odpravo tega se še dosedaj ni dosti ukrenilo. Nekaj pozitivnega v tem oziru so analfabeti tečaji za nepismene vojake. Ako se bodo res vršili povsod taki tečaji, tedaj se bo pri prihodnjem ljudskem številu veliko število nepismenih precej znižalo.

Da more tečaj uspešno voditi le učitelj; ta nazor gosp. ministra prosvete je popolnoma pravičen. Ker je čas kratek — le 36 ur v treh mesecih — učnih predmetov pa tri, čitanje, pisanje in računanje,

ga more z uspehom izrabiti le učitelj.

Tozadeven odlok ministra prosvete se glasi:

Ministarstvo Prosvete kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca Odelenje za Osnovnu Nastavu O. N. B. 26.623. — 7. VI. 1923. g. u Beogradu.

Pokrajinskim upravama, prosvetnim inspektorima, upraviteljima učiteljskih škol in školskim nadzornicima.

U vezi odluke Gospodina Ministra Prosvete O. N. Br. 29.917 od 18. maja 1921. god. izvolite nastati, da se organi-

LISTEK.

Druga srbska ali hrvatska čitanka za Slovence.

(»Slobodna Tribuna« 1923, št. 501).

Tomo Jedrlinić: »Druga srbska ali hrvatska čitanka«. Učiteljska tiskarna v Ljubljani 1923.

U Sloveniji se nastoji, da mladež pučkih stručnih i srednjih škola nauči hrvatski ili srpski jezik. Učitelji su većinom Slovenci, (medju kojima ima malo dobrih poznavalaca našega jezika), a ima i Hrvata, napose iz Istre. Da pouka bude uspješnija, potrebne su podesne knjige. Tako je sveuč. profesor Ilesić sastavio gramatiku, i ona je općenito uvedena u škole, da zadovolji prvotnu potrebu, premda po mnijenju stručnjaka nije najbolja. Zasnovane su također »Srbske ali hrvatske čitanke za slovenske osnovne škole« u tri dijela. Prvi je izašao pred par godina, drugi evo sada, a treći se izrađuje.

Ovu je drugu čitanku izradio mladi Istranin. Tomo Jedrlinić iz Omišlja na Krku, učitelj u Ljubljani. On je polazio preparadiju u Kastvu kod Vladimira Nazora, učiteljivao par godina na Krku, živio u Rusiji kao zarobljenik, a nakon

prevrata se nastanio u Ljubljani kao učitelj hrvatskoga in srpskoga jezika.

Ova je knjiga uistinu čitanka za učenje jezika, u kojoj se bez očite veze slobodno niže 135 prozaičnih i pjesničkih sastavaka od »Bože pravde« preko »Lijepe naše domovine« do »Napreje«. Nisu u njoj štiva iz pojedinih naučnih grana kao izričita potpora za učenje drugih školskih predmeta. Tako su sastavljene po njemačkim uzorima naše čitanke za srednje i još više za pučke škole, što je možda i pravo, jer nastavni jezik i čitanka nastavnoga jezika imaju da posluže priznatomu pravilu koncentracije sviju predmeta. No Jedrlinić je dobro shvatio, da ovom knjigom daje malom Slovincu u ruke pomagalo za učenje jednoga važnoga i praktičnoga predmeta, koji na slovenskoj školi nije koncentracijoni, jer je ondje glavni i centralni predmet slovenski kao nastavni jezik.

U čitanci se izmjenjuju štiva latinicom i cirilicom. Ima polovica jednih i polovica drugih, dakako bez težnje da budu sastavci hrvatskih pisaca štampani latinicom, nego bez obzira na ikoje načelo, ili još točnije po najboljem načelu, da su oba pisma potpuno ravnopravna u svakom smjeru. Jedino bi možda iz praktičnih razloga didaktike bilo bolje, da ima manje cirilskih štiva, jer Slovenac bez sumnje lak-

še uči jezik iz štiva, koje je pisano latinicom.

U knjizi su dakako sami hrvatski i srpski sastavci — osim »Napreje«, i to sve originalni sastavci osim Gregorčičeve pjesme »Soče« u lijepom prijevodu Vladimira Nazora (koji nije spomenut kao prevodilac) i osim nekoliko prijevoda ruskoga jezika i par romanskih (Tolstoj, Krilov, De Amicis i Lamartin).

Nijedan sastavak nije napisan ad hoc za ovu knjigu, nego su svi već prije štampani na drugom mjestu. Ovamo je došlo gradje iz »Glasnika«, »Nevena« i »Zdravlja«, iz Jovičeve, Nazorove i Čajkovčeve čitanke itd. Sastavaka bez oznake autora ima malo (jedno tucet). Autori su većinom mladi, današnji. Najstariji su Reljković i Obradović. Ima i narodnoga blaga, a moglo bi ga biti i više, jer je narodnim basnama, pričama, pripovjetkama i pjesmama najjednostavniji, redovno najčišći i najljepši jezik, prvi jezik samoga naroda. Šteta što se u knjizi nije našlo mjesta ni za jednu žensku narodnu pjesmu.

Hrvatski su pisci: Jovana Lepušića (7), od Trstenjaka i Katalinića (po 6), od Nazora (4), od Preradovića (3), od Šenoa (2), a ostali su ušli po jedan put: Novak, Čavrak, Klaić, Crnko, Badalić, Milaković, Toni, Tresić, Hirc, Viktor Car, Kuminić,

Vežić, Tomić, Pinter, Kozarac, Mažuranić, Jelica Belović i Jukić.

Od Srba zaprema Zmaj Jovan Jovanović prvo mjesto. Njegovih pjesama ima devet. Po tri su od Branka i Jakšića, po dva sastavka od Čosićke, Ilića, Šantića, Vuka i Stojanovića, a osam pisaca dolazi samo jedan put: Kačanski, Milosavljević, Lazarević, Grčić, Nenadović, Čorović i Popović.

Nije čudo, što je odjel za prosvjetu i vjere u Ljubljani odobrio knjigu za škole. Dobra je, vrlo živahna, zabavna za djecu. Štiva su kratka, tako i pjesme, izuzetaka protiv toga pravila, da sastavci ne budu predugački, ima manje nego u drugim sličnim knjigama. Veoma su poučne sentencije podno nekih štiva (n. pr. kod 6., 20., 22., 51., 61., 63 i dalje). Još su ugodnije zagonetke, pitalice, smješnice i šale na par mjesta. Svuda osječaš vedrinu, topal osjećaj, patriotizam i za pojedine dijelove našega naroda i za cjelinu narodnu i državnu. No osobiti je obzir uzet na nespasene krajeve na sjeveru u gorju i na zapadu kod mora. Sastavljač čitanke je kao Istranin disponiran, da jače osjeća boli našega nepotpunoga ujedinjenja, ali treba pohvaliti, da je to svoje osobno raspoloženje prenio i u čitanku za mladež školsku.

zacija analfabetskih tečajev v vojski što bolj je uspešnejše izvede. Obuku nepismeni vojnika v kasarnah vršiče učitelji osn. šola, koje školski nadzornik v sporazumu s komandantom dotične jedinice budu ozredili. Ovi će učitelji u tečajevima raditi van školskih časova i rad njihov u tečaju ne sme biti na štetu rada osnovnoj školi. Na ime nagrade izplaćica se svim učiteljima po 40 Din od svakog abučenog vojnika, za koga školski nadzornik i komandir jedinice budu utvrdili da je postigao povoljan uspeh iz nastave čitanja, pisanja i računa. U odeljenima ovih tečajeva ne treba da budu u veliki broj analfabeta. Tečajevi moraju trajati najmanje tri meseca. Vreme za obuku vojnika određuje komandant vojne jedinice u sporazumu sa školskim nadzornikom. Po završetku tečaja podneće školski nadzornik izveštaj sa izpitnom pozivnicom, koju će potpisati komandir jedinice i školski nadzornik. U pozivnici moraju biti upisane ocene uspeha svakoga analfabeta.

Analfabetski tečajevi u vojski imaju svoj osebnostni značaj i ovim tečajevima treba pokloniti ozbiljnu pažnju.

Uvek treba imati na umu da je kasarna druga škola, kroz koju prolazi masa našega naroda i da je procenat nepismenih u kasarnama veliki, pa prema tome i nastati svim silama, da vojnik u kasarni pored vojničke obuke dobije i osnovna znanja iz pismenosti.

Učitelji uvidevamo potrebu analfabetskih tečajev in ne samo teh; potreban bi bil sploh pouk vojakov, bodi da ponovijo znano snov iz šole, bodi da slišijo česa o kmetijstvu, sadjereji, gospodarstvu i. dr. Časa in prostora mislim bi bilo dovolj! Tako bi vojašnica prišla v nekako vez z domom in vsak mladenič bi odnesel domov marsikaj koristnega za svoj poklic. Veliko manj bi se mladeniči tako pri vojaki odtujili domu in poklicu.

Nekaj pa je, kar nam v odloku gosp. ministra prosvete ne ugaja, in to je — cenitev našega dela! Nagrada za poučevanje v teh tečajih znaša — 40 Din od vsakega vojaka, a šole, ko potrida okrajni šolski nadzornik in komandir jedinice, da je obiskovalec dosegel uspeh v vseh treh predmetih! Ako bi bili učitelji tako plačani, kakor so danes plačani — častniki, potem bi se noben učitelj ne obohtavljal voditi tečaj — brez plačn o. Vsaj vendar kljub slabemu gnotnemu stanju žrtvuemo iz idealizma, ki ga ni najti v nobenem stanu toliko, ves prosti čas (ki je tudi denar!) za razno izvenšolsko delo — zakaj bi ne vodili še analfabetske tečaje! Ker pa se naše izobraževalno delo naroda slabše ceni, nego delo častnika, zato s 40 Din od vsakega vojaka ne moremo biti zadovoljni. Za 40 Din nikjer na svetu ne dobim človeka, ki me v 36 urah nauči pisati, čitati in računati, kako da bi morali to storiti slabo plačani učitelji, posebno še pri malem številu obiskovalcev.

Ako potrebujejo poslanci dnevno 300 Din, potem pač 25 Din na uro za 10 analfabetov ne bo preveč! Pri večjem številu naj se zbog večjega truda nagrada zviša. Vohče pa bi nagrada ne smela biti odvisna od tega, če je analfabet dosegel

Na kraju se nalazi rječnik na trinaest listova. U 52 stupca ima u svemu preko 2000 riječi, koje su prevedene dotično protumačene, jer sastavljač knjige misli, da su Slovincu slabo poznate ili nerazumljive. Mnogo je to. Vidi se, kako je govor Slovencev znatno različit od našega. Očito je, da nam još treba mnogo, dok se približimo, a još više, dok se uistinu sjedinimo. A hoćemo li biti jedno bar onda, kad se budemo posve lako razumjeli? Samo onda će biti dobro, kad se budemo sporazumjeli.

U rječniku su sve riječi označene naglaskom i duljinom, i to brzim, sporim, uzlaznim ili silaznim naglaskom i znakom duljine, koji je jednak znaku za silazni akcent. I u samom tekstu su znakovi za naglašavanje, koje Slovincu zadaje dosta muka, ali drugačiji znakovi: — za dugi naglasak (puž, ruha) i za kratki (dolina, oči, sumrak). Praksa će pokazati, je li ovaj način dobar za školu. Ja mislim da jest. Slovinci će pravilnije izgovarati nego da mu je štivo akcentuirano, kako biva u našim čitankama za srednje škole. Za čitanje po naglasku treba dugotrajne vježbe i općenitog poznavanja jezika, ali onaj, koji tek uči jezik, ne će naučiti ništa, ako se tolikim znacima za naglasak sva njegova pozornost iscrpi za sam izgovor, koji u početku nije i ne smije biti najglavniji posao obuke.

Prof. Nikola Žić.

učni smoter, ker čudežev učitelj ne more delati — učenci pa so različni!

Zato zahtevamo, da se honorar za analfabetske tečaje času primerno regulira, in sicer najmanj 25 Din na uro, ako je število analfabetov 10, pri večjem številu več, in sicer neodvisno od učnega uspeha posameznika.

Ako pa hoče prosvetno ministrstvo štediti pri analfabetih na stroške učiteljev, potem pa naj te poučujejo oni, ki so pri plačah »izvoljeni stan«.

Vestnik upokoj. učiteljstva.

—up Odbor društva upokojenega učiteljstva Slovenije je imel 2. novembra 1923 dopoldne v I. mestni dekliški šoli pri sv. Jakobu v Ljubljani svojo redno sejo. Vsi člani so se vabilu odzvali. Predsednik povdarja dobro udeležbo in otvori zborovanje. Zadnji zapisnik se prečita in odobri. Tajnik poroča, da se je društvu že zagotovilo od raznih zavodov in bank več podpor, katere bodo zvišale okoli 4000 kron društveni rezervni fond. Odbor poročilo z veseljem odobrava. Na novo je pristopilo 12 članov v društvo, in ker so vsi priložili zdravniška spričevala, se vsem dostavijo »Sprejemnice«. Po umrlem članu nadučit. Sila, dovoli odbor gospej vdovi zvišati podporo. Ko so se razni nasveti sprejeli, je predsednik zaključil zborovanje.

B—k.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Kako protestira slovensko ljudstvo v Italiji proti poitalijančenju šol: »Goriška Straža« od 12. t. m. objavlja protest proti poitalijančenju naših šol: Protest Sv. Križa na Vipavskem: Podpisani očetje šoloobveznih otrok v sveto-kriški občini s tem odločno ugovarjamo nameri in poskusu rimske vlade, da vpele italizirano za učni jezik v ljudske šole, v katere morajo hoditi naši otroci. Že blizu sto let uživa v naši občini rod za rodod blagor ljudskošolskega pouka, ki se je vedno dajal v slovenskem jeziku, kateri se tudi edini glasi ob domačih ognjiščih — v svetiščih naših družin, kakor tudi v naši cerkvi — v svetišču božjem. Dasi imamo že po naravi pravico, da se naši otroci poučujejo v materinem jeziku, je vendar tudi italijanska vlada ponovno obetala, da nam te pravice ne bo kratila. Zato naj nas vlada zdaj ne demoralizira s takim činom, ki bi nas moral prepričati, da hoče biti država tvorba nasilja, ne pa — kakor smo se zanašali — moralna in pravna ustanova. (Sledi 200 podpisov družinskih glavarjev).

—r Kako so prej ustanovljali Italijani laške šole v slovenskih krajih. »Edinost« od 16. oktobra t. l.: »Na šolo v vasi Babiči so nam poslali italijanskega učitelja. Delo za poitalijančenje šole je začel sam vaški načelnik, ki je hodil od kmeta do kmeta in izpraševal, ali hočejo italijansko ali slovensko šolo. Vsi — razen par njegovih prijateljev — so odgovorili, da želijo, naj ostane šola, kakršna je bila prej, t. j. slovenska. Nekaj dni pozneje pa je hodil zopet po občini in to pot v spremstvu brigadirja iz Marezigin še enega karabinerja. Nekateri starši so odgovorili, da hočejo imeti italijansko in slovensko šolo, drugi pa so se zbal karabinerjev in se uklonili. Tako je dosegel vaški načelnik svoj namen s pomočjo karabinerjev. Sedaj se starši v skrbeh povprašujejo, kaj se bodo mogli njihovi otroci naučiti od učitelja, ki ne razume otrok, ne oni njegovi! Torej, karabinerji tu, karabinerji tam, pri starših in pri otrocih.

Splošne vesti.

— Stara pesem. Lansko leto so nas ravno tako za norca imeli kot letos. Najprej obljube za 1. december, potem za Božič, nato trinajsto plačo 1. januarja in slednjič smo prejeli sredi marca povišico, ki ni bila več povišica in pomoč, ker je draginja narasla že daleč čez dohodke. Letos gre isto pot. Obljub smo sili do grla; ne besed, denarja potrebujemo. 1. decembra se mora izplačati predujem. Tudi drugi stanovi že nevoljno gledajo berastvo državnih nameščencev.

— Inozemski listi ob Ganglovi petdesetletnici. Ob priliki Ganglovega jubileja so se spomnili jublanta tudi vnanji listi. Amerikanski »Glas Naroda« piše z dnem 29. oktobra 1923 sledeče: »Prihodnji mesec praznuje petdesetletnico rojstva naš odlični rojak Engelbert Gangl. Ta gospod je rojen Metličan in je znan po širni domovini in tudi Amerikancem po svojem pisateljstvu. On je pesnik in pisatelj. Med njegova najboljša dela spada jo »Beli rojaki«, ki jih je prinašal svoj čas

tudi naš list. Tu je popisano tako lepo vse življenje, trpljenje, žalost in veselje naših Belokranjcev, da zalijejo človeku solze oči, kadar čita to prelepo knjigo. Kot učitelj je stal vedno v prvih vrstah, ko se je borilo slovensko učiteljstvo za svoje pravice. Zato pa ga tudi tako čislajo, kakor še nikogar pred njim. Po prevratu je postal višji šolski nadzornik in sedaj je šolska reforma v največjem delu. Zaradi svoje prijaznosti in pravičnosti je splošno priljubljen. Kadar le more, pohiti v svojo ljubljeno Metliko, kjer mu je najljubši kotiček na pristavi pri sv. Roku. V sokolski organizaciji je znan kot neustrašen organizator in je tudi podstarosta Jugoslov. Sokolskega Saveza. Znan je kot sokolski govornik in pisatelj, katerega tople besede užgejo še tako mlačno srce in ga osvoje. Želimo mu še mnogo srečnih in plodonosnih let! — Prav v toplih besedah se ga spominja tudi centralno glasilo čehoslovaškega učiteljskega Udruženja »Časopis Čehoslov. Obce Učiteljske«, ki navaja podrobno njegova dela in zasluge. — Tržaški »Učiteljski list« se je spomnil Gangla v prav iskrenih besedah. — Tudi »Kmetijski list« je posvetil jubilarju večje poročilo.

— Učitelji — izredni slušatelji na univerzi v Ljubljani. Z ozirom na več vprašanj sporočamo, da se učitelji lahko vpišejo kot izredni slušatelji na univerzi v Ljubljani. Učiteljstvo bodo sigurno najbolj zanimala predavanja dr. K. Ozvalda o kulturni pedagogiki, ki je vrše od ponedeljka do četrta vsak dan od 3.—4. popoldan.

— Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 25. t. m. ob 10. uri dopoldne v zbornični dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno predavanje o temi: **Socialno-etične naloge osnovnega šolstva**. Predava g. Ivo Perot. K temu predavanju vabimo vse kroge naše javnosti, zlasti pa morejo biti zainteresirani za predavanje naši vzgojitelji, posebno naši učitelji in naš učiteljski naraščaj. Pričakujemo, da se bodo v obilnem številu odzvali vabilu.

— Odlikovanje. Za zasluge na prosvetnem in gospodarskem polju je bil odlikovan z redom sv. Save tov. nadučitelj Petriček iz Žalca. Tov. Petriček je posebno znan z ozirom na zasluge, ki jih ima za Hmeljarsko društvo za Slovenijo, Zasluznemu tovarišu tudi naše čestitke!

— Iz severnega Prekmurja nam poročajo: Tukajšnje šole so dobile drva za zimo nakazana šele koncem oktobra in prve dni novembra od »Okrajnega agrarnega urada v Mariboru«, čeravno so bile vložene prošnje za drva že meseca julija. Šolske voditelje, ki se javijo pri dotičnem nadlogarju, kjer so jim drva nakazali, tolaži g. nadlogar s tem, naj čakajo do meseca januarja, ker mora zopet prositi dovoljenja iz Beograda, kar ne bo prej dobil, kakor v januarju. Lepa tolažba! Do meseca januarja dobimo dovoljenje iz Beograda, do meseca februarja dobimo dovoljenje od g. nadlogarja in meseca marca, ko mine zima, bodo drva navožena. Zakaj nakaže »Okrajni agrarni urad v Mariboru« drva šele zdaj? Opozorimo g. uradnike pri »Okrajnem agrarnem uradu v Mariboru«, naj nakažejo v prihodnjem letu drva že preje, da se taki slučajji prepričijo.

— Celjsko učiteljsko društvo. Tovariši(ice), ki žele Učiteljski koledar za leto 1924, naj naznanijo šolskemu vodstvu okoliške šole v Celju oziroma društvenemu tajniku.

— Učiteljski koledar za leto 1924. V zadnji številki je v razporedu tiskovna napaka glede cene. Cena koledarju je 20 Din, kar je za ta obseg sila nizko. Tovariši in tovarišice, naročajte koledar v čim večjem številu.

— Poziv članom »ljublanskega učiteljskega društva«. Odbor poziva vse one člane in članice, ki se še niso naročili na »Koledar UJU 1924«, naj to nemudoma store, ker se naročila po 20 Din za Koledar sprejemajo samo še kratek čas. — Ustne prijave sprejema strokovno tajništvo UJU pov. Ljubljana, pismene prijave pa naj se pošljejo na tajnika Janka Lenarčiča, Ljubljana, Rožna ulica 13.

— Prosvetni proračun za Slovenijo. Dne 17. t. m. je druga sekcija razpravljala o izdatkih za ljudsko in meščansko šolstvo ter učiteljska. Postavke so bile veččinoma sprejete kakor so bile predložene v proračunu, le nekatere so bile neznatno povišane. Na predlog posl. Hohnjeca so za Slovenijo povišani nekateri krediti, med drugimi potovalni in selitveni stroški za osnovne šole od 300 na 500 tisoč — pisarniški stroški za meščanske šole na 75.000 — potovalni in selitveni stroški šolskih nadzornikov na 130.000. Kar se tiče prejšnjega dolga za pouk po eksku-

rendnih šolah in po šolah, kjer poučujejo nestalne učne osebe, po katerem ima država plačati odškodnino učiteljem in ka-tehetom, je večina hotela ta dolg razdeliti na več proračunskih let, vendar pa je obveljal predlog dr. Hohnjeca, da se ves dolg v znesku 675.000 Din stavi v letošnji proračun. — Glasbeni šoli v Ljubljani in Mariboru se je dovolilo skupaj letne podpore 50.000 Din. — Za šolo pri Sv. Primožu se je dovolilo 50.000 Din, za konvikt v Murski Soboti tudi 50.000 Din.

— Usposoblenostni izpiti za osnovne in meščanske šole v Mariboru so se vršili pod predsedstvom g. ravnatelja M. Pirca v času od 5. do 13. novembra t. l. Uspehi teh izpitov so bili sledeči: a) srokovni izpit telovadbe za osnovne in meščanske šole je napravila gđc. Berta Petrič; b) usposoblenostni izpit za osnovne šole so napravili gg.: Karner Edm., Ravbar Ciril, Povh Stanko, Čeh Branimir, Podgoršek Amalija, Jerončič Marica, Zidar Verena, Kašpar Franc, Stanzer Josip, Godic Rudolf, Šegula Josip, Pokorn Danica, Čulk Marija, Schönwetter Avgust, Unverdorben Josip, Ravter Slava, Perčuh Rezika, Vranc Ernst, Smeh Lavoslav, Orač Pold, Sotošek Zdravko, Župevc Jožica, Pozne Marica, Klinec Drago (z odliko), Karničnik Marija, Kvac Marica, Tavzes-Oswald Marija, Fabič Janko, Kovačič-Skrbinšek Mira, Kokl Vida, Duh Amalija, Pečar Mara, Rečnik Ivana in Lečnik Angela; c) dopolnilni osnovnošolski izpit so napravili gg.: Luthar Šarolta, Ruža Emerik, Ruža Gizela, Nagy Evgen, Kos Drago in Ille Olga; d) specijalni izpit sta napravila gg.: Bogović Petar (za srbohrvaščino) in S. Pia Kos (za francoščino). — Med izpitom so odstopili 3 kandidatje (inje), 2 kandidata sta bila reprobirana.

— Usposoblenostni izpiti v jesenskem roku v Ljubljani. K usposoblenostnim izpitom pred izpraševalno komisijo v Ljubljani, ki so se vršili v času od 5.—15. novembra t. l. pod predsedstvom ravnatelja A. Doklerja, se je priglasilo 85 kandidatov in kandidatinj; izmed teh je bilo 7 reprobiranih, 5 jih je med izpitom odstopilo, uspešno pa so izpit prestali: a) za meščanske šole: Marta Čretnik (II. sk.), S. Imakulata Leben in S. Justina Višner (I. sk.), b) za osnovne šole: Franc Berden, Alojzij Colja, Boris Grad, Gabrijel Janežič, Ciril Jelinič, Vladislav Klemenčič, Ožbe Lodrant, Alojzij Mrovlj, Ludovik Peternel, Peter Potočnik, Ivan Repovš, Emil Rus, Alojzij Šarabon, Josip Tavčar, Fran Tončič, Andrej Zupančič. — Marija Adamič-Repič, Marija Artel, Mihaela Bahovec, Marija Benedik, Ema Bežek, Marija Bizjak, Marija Brandstetter, Pavla Budinek, Ana Cirman (z odliko), Marija Cizel-Prašnikar, Danica Černe, Leopoldina Dolenc, Zora Dolničar, Leopoldina Faganel, Marija Frank, Marta Gradišar, Pavla Haller, Ana Hitel, Jospina Istenič, Vida Jaklič, Iva Kunc, Ana Levec, Antonija Lobe, Marija Ložar, Frančiška Macarol, Jelisava Mokrovič, Marija Pavec, Marija Perko, Veronika Perko, Justina Pipan, Vera Pirca (z odliko), Marta Plavšak, Hedvika Povh, Ana Prestor, Gabrijela Rajer, Iva Rakovec, Katarina Rihar, Justina Rodič (z odliko), Renata Šavnik, Lea Škerjanec, Bogomila Tevš, Justina Toni, Franja Trdina, Amalija Uršič, Erna Vavpot, Zofija Verbančič (z odliko), Stana Višner, Asta Vodušek, Angela Vrhovec, Hortencija Vuga, Pavla Žerjav, Milena Žun, S. Emanuela Žunkovič. c) dopolnilni izpit iz petja in telovadbe: Antonija Druškovič-Turk.

— Tovariši — lovci! Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani potrebuje v svrhu svojega obrata razne ustreljene ptice in živali, ki bi bile primerne za gačenje. V ta namen se naprošajo vsi tovariši-lovci, naj nam o prilikah pošiljajo take eksemplare. Stroške in poštnino povrnemo. Na delo tedaj: procvit naših gospodarskih podjetij je korist celotne naše organizacije, ker se čisti dobiček od njih uporablja izključno za organizacijo in narodno-kulturne namene!

TOVARIŠI BLAGAJNIKI!
Vabim Vas uljudno in nujno, da nam nabrano članarino nemudoma vpošljete. Zaostanki na članarini so letos izredno veliki. Dvoje močnih društev ni vplačalo letos še sploh nikake članarine. Članarina se vplačuje vnaprej, ne šele decembra za celo leto nazaj. Tiskarna zahteva svoje, centrala svoje, kje naj vzamemo, če nam društva zadržujejo članarino! Naj ta prošnja blagajnika ne ostane brez odziva. Pričakujem zanesljivo prihodnji teden odgovor tovarišev blagajnikov v obliki številnih nakazil.

Glavni blagajnik.